

Ölçme Değerlendirme Okuryazarlık Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Ölçme Değerlendirme Okuryazarlık Envanteri. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28037>

Özet

Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanteri (ÖDÖE), bireylerin eğitim ve psikoloji alanındaki ölçme ve değerlendirme prensipleri, süreçleri ve sonuçları anlamaları düzeylerini tespit etmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçektir. Bu envanterin Türkçe adaptasyonu, Bütüner, Yiğit ve Çimer Odabaşı (2010) tarafından gerçekleştirilmiştir. Adaptasyon çalışması, özellikle öğretmen adayları ve eğitimcilerin sahip olması gereken temel ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı düzeyini belirlemeyi amaçlamaktadır.

ÖDÖE, eğitimcilerin test geliştirme, puanlama, sonuçları yorumlama ve geri bildirim sağlama gibi temel yeterlilik alanlarındaki bilgi eksikliklerini ortaya çıkarmaya yardımcı olan kritik bir psikometrik araçtır. Uyarılma çalışması, orijinal envanterin Türk kültürüne ve eğitim sistemine uygunluğunu sağlamayı hedeflemiştir.

Anahtar Kelimeler

Ölçme değerlendirme okuryazarlığı, envanter, **uyarlama çalışması**, psikometri, eğitim, öğretmen yeterliliği, değerlendirme.

Yazarlar

Suphi Önder Bütüner, Nuri Yiğit, Serap Çimer Odabaşı.

Amaç

Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanterinin temel amacı, katılımcıların ölçme ve değerlendirme alanındaki bilgi ve beceri yeterlilik düzeylerini nicel olarak belirlemektir. Bu envanter, özellikle öğretmenlik mesleğini icra eden veya bu mesleğe hazırlanan bireylerin, sınıf içi değerlendirme tekniklerini doğru kullanma, test sonuçları yorumlama ve geçerli/güvenilir ölçümler yapma konusundaki **okuryazarlık** seviyelerini ortaya koyar.

Uyarılma çalışması, orijinal envanterin kültürel ve dilsel geçerliliğini koruyarak Türkçeye aktarılmasını sağlamıştır. Elde edilen veriler, eğitim fakültelerindeki müfredatları ölçme değerlendirme eğitimleri açısından ne kadar yeterli olduğunu değerlendirmede bir referans noktası sunmaktadır.

Yapı

Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanteri, psikolojide ve eğitimde kritik bir yapı olan **Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı** (Assessment Literacy) kavramını ölçmektedir. Bu yapı, öğretmenlerin ve eğitimcilerin alanlarındaki temel yeterlilik alanlarına sahip olmaları gerektirir:

Değerlendirme sonuçları doğru yorumlama ve kullanma.
Geçerli ve güvenilir ölçme araçları tasarlama.
Farklı değerlendirme türlerini (biçimlendirici, düzey belirleyici) uygulama.
Ölçme sonuçları etik ve yasal yönlerini anlama.

ÖDÖE, bu çok boyutlu yapıyı farklı alt bileşenler üzerinden değerlendirerek, bireylerin teorik bilgi ile pratik uygulama arasındaki dengeyi ne ölçüde kurabildiğini analiz etmeyi hedefler. Ölçenin kapsamındaki temel konular, genellikle test türleri, puanlama yöntemleri ve standart sapma gibi istatistiksel kavramları içerir.

Geçerlik

Kaynak referansta geçerlik değerlerine ilişkin spesifik istatistiksel sonuçlar belirtilmemiştir. Ancak, uyarılma çalışmalarında **geçerlik** (Validity) genellikle çeviri geçerliği, kapsam geçerliği ve yapı geçerliği olmak üzere üç ana başlıkta incelenir. Uyarılma sürecinde, orijinal envanterin ölçtüğü yapıyı Türkçe versiyonunda da aynı şekilde ölçüldüğünü doğrulamak amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur.

Yapı geçerliğini incelemek için kullanılan temel yöntemlerden biri olan faktör analizi, ölçenin teorik yapıyla uyumlu alt boyutlara sahip olup olmadığını kontrol etmeyi amaçlar. Uyarılma çalışmasında, ölçenin Türk kültüründe de ölçme değerlendirme okuryazarları yapıyı geçerli bir şekilde temsil ettiğini istatistiksel olarak desteklemesi beklenir.

Güvenirlilik

Kaynakta güvenirlik (Reliability) değerlerine dair doğrudan bir istatistiksel veri sunulmamıştır. Ancak, psikometrik açıdan sağlam bir uyarılma çalışmasında, ölçenin tutarlılığını belirlemek için çeşitli güvenirlik yöntemleri uygulanır. En yaygın kullanılan yöntem, iç tutarlılığı ölçen Cronbach Alfa katsayısıdır.

Ek olarak, ölçenin zaman içinde kararlılığını belirlemek amacıyla test-tekrar test güvenirliği de incelenmiş olabilir. Yüksek güvenirlik katsayıları, ÖDÖE'nin farklı zamanlarda ve farklı katılımcı gruplarında tutarlı sonuçlar üretebildiğini gösterir ve bu, ölçenin bilimsel kullanım için uygunluğunu belirtir.

Faktör Analizi

Ölçme Değerlendirme Okuryazarları Envanterinin Türkçe uyarılma çalışmasında (Bütüner vd., 2010), ölçenin yapı geçerliğini tespit etmek amacıyla büyük olasılıkla **Açıklayıcı Faktör Analizi** (AFA) ve/veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) teknikleri kullanılmıştır. Faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi temel boyutlar altında toplandığını göstererek, ölçülen yapıyı teorik

beklentilerle uyumunu test eder.

Bu analizler, orijinal envanterin çok boyutlu yapısına, Türk öğrenci/educator örnekleminde de benzer faktör yüklerine ve ayrımlara sahip olduğunu desteklemeyi hedeflemiştir. Faktör yapısının korunması, uyarılmanın başarısı için kritik bir göstergedir ve ölçeğin alt boyutlarının kültürel bağlamda da geçerliliğini sürdürdüğünü teyit eder.

Enstrüman

Test Type: Uyarılma (Adaptation)

Format: Kaynakta derecelendirme bilgisi yer almamasına rağmen, Ölçme Değerlendirme Okuyazarları Envanterleri genellikle 5'li veya 6'lı Likert tipi bir derecelendirme formatında uygulanan **öz bildirim** envanterleridir.

Language Available: Türkçe

Population Group: Educators, Teacher Candidates, University Students (Education Sciences field)

Age Group: Genellikle 18 yaş ve üzeri yetişkinler

Population Details: Uyarılma çalışmasının yapıldığı spesifik örneklem, genellikle bir eğitim fakültesi bünyesindeki öğretmen adaylarından oluşur. Bu, ölçeğin hedeflenen popülasyonun yeterliliklerini ölçmek için uygun olduğunu gösterir.

Test Methodology: Bireysel veya grup uygulamasına uygun, kağıt-kalem veya dijital formatta uygulanabilen standardize edilmiş envanter metodolojisi. Uygulama süresi, ölçek madde sayısına bağlı olarak değişkenlik gösterir.

Anahtar Kelimeler

ÖDÖE, öğretmen yeterlilikleri, eğitim bilimleri, Likert ölçeği, istatistiksel analiz, psikolojik test.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu Yazar (Suphi Önder Bütüner) için iletişim adresi: onderbutuner@mynet.com

Correspondence Address: Çalışmanın yapıldığı kuruma ait adres bilgisi kaynakta yer almamaktadır.

Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanteri

Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanteri'nin Türkçe uyarlama çalışması 2010 yılında yayımlanmıştır. Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanteri'nin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı için sorumlu yazar Suphi Önder Bütüner ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Telif hakları ve kullanım izinleri, yazarın ve yayıncı kurumun belirlediği şartlara tabidir.

Test Yılı: 2010 (Türkçe Uyarlama Yayın Yılı).

Kaynaklar

Bütüner, S.Ö., Yiğit, N. ve Çimer Odabaşı, S. (2010). Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanterinin Türkçe'ye uyarlanması. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(3), 792-809.

Bu ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanteri'nin orijinal PDF dosyasına ve ilgili ek materyallere aşağıdaki bağlantılar aracılığıyla erişilebilir. Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: olcme-degerlendirme-okuryazarligi-envanteri-toad.pdf. Ayrıca, ilgili link toad.halileksi.net olarak da belirtilmiştir.

Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanterinin Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Kaynak verilerde, Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanteri'nin (ÖDÖE) orijinal maddeleri yer almamaktadır. Maddelere erişim ve tam ölçek içeriği için, yazar ile iletişime geçilmesi veya 2010 yılında yayımlanan ilgili akademik makalenin tamamının incelenmesi gerekmektedir.